

Горлачов Олександр Сергійович, кандидат психологічних наук, доцент кафедри сурдопедагогіки факультету корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

СУРДОПЕРЕКЛАД ЯК УМОВА ПОІНФОРМОВАНOSTІ ОСІБ З ВАДАМИ СЛУХУ В СУЧАСНОМУ СОЦІУМІ

В оточуючому макросоціумі чуючих особи з вадами слуху, в переважній більшості, не мають змоги отримувати повної та різнобічної інформації за допомогою словесної мови. Так як, інформаційний потік забезпечується суто словесною формою мови, а міжособистісні взаємини, під час яких особи з вадами слуху у власному мікросоціумі нечуючих користуються жестами забезпечується міміко-жестовою формою мовлення [2], значною проблемою є донесення інформації глухим та слабочуючим. Тому особи з вадами слуху позбавлені джерела оволодіння інформацією розраховують лише на сурдопереклад.

Сурдопереклад – це спосіб передачі інформації особам з вадами слуху за допомогою дактильного та міміко-жестового мовлення; процес перетворення мовленнєвого повідомлення з вербальної, акустичної форми в невербальний, дактильно-міміко-жестовий код [1]. Тобто сурдопереклад – це процес трансформації вербального потоку інформації у невербальний і навпаки.

Сурдоперекладач – особа, яка володіє дактильним та міміко-жестовим мовленням і здійснює переклад на дактильне та міміко-жестове мовлення словесного інформаційного повідомлення з будь-якої національної мови і навпаки: з дактильного та міміко-жестового мовлення на словесну мову [1]. Тобто сурдоперекладач – це особа, яка здійснює процес кодування та перекодування вербальної та невербальної комунікації.

Протягом всього час існування сурдопереклад використовується в усіх сферах діяльності осіб з вадами слуху, починаючи від їх професійної діяльності і закінчуючи дозвіллям: під час навчання нечуючих в спеціальних школах, вищих навчальних закладах, на різноманітних святкових заходах, на зборах, конференціях, нарадах, при реалізації продуктивного міжособистісного спілкування, на телебаченні, при інформуванні про події у державі та суспільстві тощо.

Необхідно розуміти, що сурдопереклад – це діяльність не репродуктивна, а продукуюча, коли передається не власне авторський текст повідомлення, а авторський текст сурдоперекладача. Точного перекладу словесного матеріалу на міміко-жестову форму мовлення здійснити неможливо, саме тому не може бути точного розуміння перекладеної інформації. 90 % інформації переданої за допомогою міміко-жестового мовлення мають узагальнюючий характер, так як слова не мають прямого жестового опису.

Таким чином, сурдоперекладач повинен володіти всіма формами

мовлення доступними розумінню осіб з вадами слуху, усталеною науковою термінологією, базовими знаннями з певної галузі наук, інформація з якої підлягає сурдоперекладу, знати психологічні особливості осіб з вадами слуху, їх культуру, менталітет тощо. Окрім цього, щоб бути кваліфікованим сурдоперекладачем необхідно вміти передбачати як нечуючі сприйматимуть інформацію передану за допомогою сурдоперекладу і вміти її адаптувати залежно від рівня освіченості адресантів, мати великий словниковий запас, знати значення почутих слів та вміти підбирати необхідні жести, які якнайповніше донесуть до розуміння особам з вадами слуху зміст інформації, що передається.

Тому професія сурдоперекладача є досить складною та специфічною, а особливостями сурдоперекладу спеціалісти оволодівають та вдосконалюють їх протягом всього життя, тому що в міміко-жестовому мовленні осіб з вадами слуху, як і в словесній мові, паралельно з розвитком людства весь час з появою нових слів з'являються і нові жестові позначення слова. Так, наприклад, такі нові слова, як «комп'ютер», «ноутбук», «планшет», «інтернет», «карта пам'яті», «USB-флеш-накоплювач», «веб-камера», «смартфон» тощо, спричинили появу відповідних жестових позначень слова і в міміко-жестовому мовленні.

Отже, зазначаючи, що використання сурдоперекладу в усіх сферах життя та діяльності осіб з вадами слуху є досить необхідним і має важливу роль для включення їх в суспільство чуючих людей. Також необхідно пам'ятати про рівень розуміння нечуючими сурдоперекладу, що викликає значні особливості в сприйманні інформації переданої особам з вадами слуху за допомогою сурдоперекладу.

Список використаних джерел

1. Горлачов О. С. Психологічні особливості здійснення сурдоперекладу в навчальній діяльності та мікросоціумі осіб із вадами слуху / О. С. Горлачов // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. Науково-методичний журнал. – К. : ВГО «ЛСПУ», 2014. – № 3-4. – С. 146-153.
2. Краєвський Р.Г. Мова жестів глухих / Р.Г. Краєвський. – К. : ДУПВ «Радянська школа», 1964. – 220 с.